

Raport nr 9/2008

dotyczący najważniejszych doniesień z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się w prasie we wrześniu 2008 roku.

WPROWADZENIE

We wrześniu w polskiej prasie ukazało się 39 publikacji, które w swojej treści w sposób pośredni lub bezpośredni dotyczyły problematyki HIV/AIDS. Publikacje te znalazły się w 29 tytułach, z których tylko 5 zawierało więcej niż jedną informację na temat HIV/AIDS.

Należy zaznaczyć, że duża ilość wiadomości z tego zakresu zawarta była w krótkich wycinkach prasowych, natomiast większe objętościowo publikacje (artykuły, reportaże) dotyczyły innej tematyki, gdzie o HIV/AIDS tylko wspomniano.

Najwięcej miejsca we wrześniowej prasie poświęcono zaangażowaniu wielkich gwiazd w akcje mające na celu walkę z AIDS. Temat kampanii multimedialnej znalazł odzwierciedlenie w trzech tytułach: tygodniku lokalnym „Nad Sołą i Koszarawą” oraz dwóch pismach specjalistycznych („Służba Zdrowia” i „Medycyna dla Ciebie”). Podano w nich ogólne założenia kampanii „Wróć bez HIV oraz dane epidemiologiczne dotyczące HIV/AIDS na świecie. W „Służbie Zdrowia” dr Paweł Traczewski poinformował o zaprezentowaniu przez dr Sopię Listing z Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie polskiej wersji „Kodeksu postępowania wobec problemu HIV/AIDS w środowisku pracy”, który ma wspierać profilaktykę, łagodzić wpływ epidemii HIV/AIDS na pracowników i ich rodziny oraz wskazywać źródła wsparcia socjalnego w sytuacjach związanych z chorobą.¹

Wśród niewielu zagadnień związanych z różnymi aspektami HIV/AIDS, które poruszane były na łamach prasy, warto przyjrzeć się pracom nad nową terapią przeciw AIDS, prowadzonym przez amerykańskich i angielskich naukowców.

Tabela 1.

Tytuły gazet i czasopism publikujących więcej niż jedną informację na temat HIV/AIDS we wrześniu 2008 roku

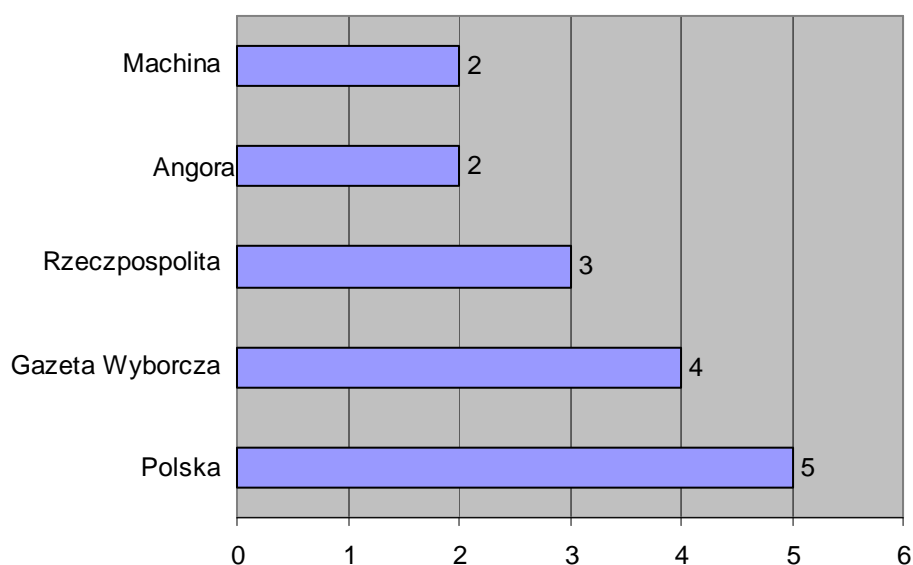
Miejsce	Tytuł	Ilość publikacji
1.	Polska	5
2.	Gazeta Wyborcza	4
3.	Rzeczpospolita	3
4.	Angora	2
5.	Machina	2

* zestawienie obejmuje lokalne wydania Gazety Wyborczej i dziennika Polska

¹ Paweł Traczewski. *Podróżuj i pracuj bez HIV*. Służba Zdrowia z dnia 15.09.2008 r.

Wykres 1.

Ranking gazet i czasopism zawierających więcej niż jedną publikację na temat HIV/AIDS we wrześniu 2008 roku

EPIDEMIOLOGIA

AIDS na świecie

Od roku 2001 zakażenie wirusem HIV coraz mniej kojarzy się z osobami przyjmującymi narkotyki czy kontaktami homoseksualnymi. Bardzo duży procent zakażeń ma miejsce w wyniku kontaktów heteroseksualnych. Jest wynikiem ryzykownych zachowań, nie oszczędza ludzi wykształconych czy zamożnych. Coraz więcej osób, bez względu na status społeczny, staje się ofiarami AIDS, ponieważ podejmuje ryzykowne zachowania.

17 osób na milion żyje z HIV, z czego aż 30% zakażeń zostaje wykrytych u kobiet w wieku 18-39 lat. Badania przeprowadzone w 2007 roku wykazały, że tylko 36% młodych kobiet i 40% mężczyzn ma wiedzę na temat AIDS. Jednak również oni nie odnoszą do siebie ryzyka zakażenia.

Na całym świecie z HIV żyje około 33,2 mln osób. Zdaniem lekarzy, w Polsce z HIV żyje około 35 tys. osób, z czego zaledwie 11 tys. zostało zdiagnozowane. Szacunkowa liczba zakażonych w państwach graniczących z Polską wynosi: w Federacji Rosyjskiej – 2 mln, na Ukrainie – 500 tys., a w Niemczech – 60 tys. Należy dodać, że liczba osób leczonych ARV na świecie wzrosła w roku 2007 o 42%. Pokrywa to jedynie 30% potrzeb. Większość państw zapewnia o równym dostępie mężczyzn i kobiet do leczenia i profilaktyki lekami ARV. Jednak tylko 53% z nich przeznaczają środki na programy skierowane do kobiet. Jedna trzecia państw wciąż nie posiada zabezpieczeń prawnych chroniących osoby chore na AIDS przed

dyskryminacją. Przeróżające jest także to, że tylko 15% osieroconych dzieci z państw najbardziej dotkniętych epidemią otrzymuje jakiegokolwiek formy wsparcia.²

ASPEKTY MEDYCZNE

Nowe podejście do walki z HIV

Naukowcy z Uniwersytetów w Edynburgu (Wielka Brytania) i Michigan (USA) wspólnie opracowują nową terapię przeciw wirusowi HIV. Uczni amerykańscy wyjaśnili, jak wirus HIV jest w stanie ukryć się w komórce gospodarza i uniknąć reakcji ze strony układu immunologicznego człowieka. Naukowcy z Edynburga natomiast, wykorzystując te odkrycia, zajmują się projektowaniem potencjalnych leków z wykorzystaniem najnowszych technologii.

Badacze twierdzą, że HIV różni się od innych wirusów tym, iż jest w stanie zainfekować ustrój gospodarza na całe jego życie, unikając przy tym reakcji ze strony układu obronnego organizmu. Dzieje się tak wskutek produkowania przez wirus białka „Nef”, które zakłóca zdolność układu immunologicznego do rozpoznawania zainfekowanej komórki. Białko „Nef” wykorzystuje naturalnie występujące białka w komórce. Amerykańscy badacze zidentyfikowali te naturalne białka i opracowali inhibitory, które je blokują. Eliminując w ten sposób białko „Nef”, inhibitor przywraca właściwe funkcjonowanie systemu obronnego organizmu. Białko „Nef” może przyjmować różne kształty i różne formy strukturalne. Jeżeli uda się je lepiej poznać, będzie większa szansa na opracowanie leku, który w przyszłości byłby w stanie pokonać AIDS.

Obecnie w celu przyspieszenia prac nad inhibitorami białek wykorzystywane są supernowoczesne komputery do projektowania cząsteczek przyszłych leków. Główny wysiłek naukowców skierowany jest na zaprojektowanie inhibitora, który blokowałby ten fragment wirusa odpowiedzialnego za wprowadzenie materiału genetycznego wirusa do komórki gospodarza.

Zważywszy na niepowodzenie ostatnich testów klinicznych nad szczepionką przeciw AIDS, wydaje się, że wszelki postęp w dziedzinie nowych technologii prowadzących do opracowania leku przeciwko HIV, jest bardzo pożądany.³

---

² Na podstawie: Zofia Kawińska. *Wróć bez AIDS*. Medycyna dla Ciebie z dnia 01.09.2008r.

³ W oparciu o: *Nowe podejście do walki z HIV*. Gazeta Farmaceutyczna z dnia 01.09.2008r.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Jubileusz w Darżewie

W Darżewie Ośrodek Terapii Uzależnień obchodził swoje 16. urodziny. Placówka jest jednym z ośrodków prowadzonych przez Stowarzyszenie Solidarni „Plus”. Udzielana jest tam profesjonalna pomoc tym, którzy chcą nauczyć się żyć bez nałogów. Realizowany tutaj program jest długoterminowy, trwa około 18 miesięcy i skierowany jest do osób uzależnionych od narkotyków i alkoholu, a także zakażonych HIV i chorych na AIDS.

Działalność ośrodka finansowana jest przez Narodowy Fundusz Zdrowia. Jednak w ramach terapii pacjenci wykonują prace pozwalające utrzymać ten ośrodek, np. uprawiają warzywa czy wycinają drzewa na opał. Istotne jest to, że w czasie terapii uzależnionym pomagają wyjść z nałogu inni pacjenci ośrodka, którzy są na bardziej zaawansowanym etapie zdrowienia.

W tym roku z okazji jubileuszu organizatorzy przewidzieli wiele atrakcji, m.in. dyskotekę wolną od używek, mecz piłki nożnej i zawody siłaczy.⁴

Łańcuch czystych serc

Z inicjatywy Marka Kotańskiego w 1995 r. powstał pierwszy Łańcuch Czystych Serc. Wzięły w nim udział tysiące osób - rozciągał się od Sopotu po Tatry. Ta akcja zainicjowała Ruch Czystych Serc Stowarzyszenia MONAR, skupiający młodzież szkolną, którego głównym celem jest promowanie życia bez używek. W ten sposób młodzież mówi „nie” narkomanii, alkoholizmowi, przemocy, HIV/AIDS, nietolerancji i wszelkiemu złu.

Podczas trwania V Mikołowskiej Powiatowej Kampanii Społecznej w samo południe uformował się Łańcuch Czystych Serc. Kampanii towarzyszyły także występy artystyczne, dyskoteka dla młodzieży, a także występ mikołowskiej Grupy Tancerzy z Ogniem „Vatiamante”. W program imprezy włączona była także akcja honorowego krwiodawstwa.⁵

POMOC I WSPARCIE DLA OSÓB ŻYJĄCYCH Z HIV

Brad Pitt pomaga

Hollywoodzki aktor przekazał 10.000 dolarów na rzecz kampanii potępiającej zawieranie małżeństw przez pary homoseksualne. Wcześniej Brad Pitt wraz ze swoją małżonką, Angeliną Jolie przekazał 2 mln dolarów na pomoc chorym na AIDS w Etiopii.⁶

---

⁴ W oparciu o: Agnieszka Gontar. *Święto z dyskoteką wolną od używek*. Głos Koszaliński z dnia 11.09.2008r.

⁵ Zob.: *Łańcuch Czystych Serc*. Echo z dnia 3.09.2008r.

⁶ Na podstawie *High light*. Angora z dnia 28.09.2008 r.

Julia Roberts walczy z AIDS

Julia Roberts we współpracy z projektantem Giorgio Armanim zaprojektowała koszulki dla pań i panów, które ukazały się pod marką RED. Cena koszulki wynosi 125 dolarów, a dochód z ich sprzedaży zostanie przeznaczony na walkę z AIDS.

Cechą charakterystyczną koszulek jest symboliczne drzewo życia, wokół korony którego widnieją słowa: „Rewolucja, ewolucja, poświęcenie”. Ta nazwa jest symbolem produktów, których sprzedaż powiązana jest ze zbiórką dla Światowego Funduszu do Walki z AIDS, Gruźlicą i Malarią. Koszulka będzie miała wewnątrz podpis aktorki. Jest to już drugi projekt Julii dla marki RED, wcześniej ilustracja drzewa umieszczona była na skórzanej bransoletce.⁷

STATYSTYKI

Na świecie umiera coraz mniej dzieci

Według raportu UNICEF, śmiertelność dzieci przed ukończeniem 5. roku życia maleje. W 2007 r. liczba ta spadła do 9,2 mln, w porównaniu z 12,7 mln w roku 1990. Od lat 60-tych śmiertelność dzieci poniżej 5. roku życia obniżyła się o 60% i według dyrektora wykonawczego UNICEF, trend spadkowy się utrzymuje. Niestety, wciąż jednak 68 dzieci na 1000 urodzonych nie dożyje tego wieku.

Przyjęte przez ONZ w roku 2000 Milenijne Cele Rozwoju zakładają, że do 2015 roku śmiertelność dzieci poniżej 5. roku życia spadnie o 2/3. Największy postęp w tej dziedzinie zanotowano w Bangladeszu, Nepalu, Boliwii i Laosie. Obecnie w tych krajach umiera rocznie 2 razy mniej dzieci niż na początku lat 90-tych. Poprawę w tej dziedzinie zauważyć można też w Afryce – w Erytrei odsetek śmiertelności małych dzieci spadł w ciągu ostatnich 17 lat o połowę, a w Malabi, Mozambiku, Nigrze i Etiopii o 40%.

Należy zaznaczyć jednak, że sytuacja w Afryce Saharyjskiej jest dramatyczna. Ponad połowa wszystkich zgonów dzieci poniżej 5. roku życia zdarza się właśnie tam. Najwyższy na świecie wskaźnik śmiertelności maluchów notuje się w Sierra Leone, gdzie aż 262 dzieci na 1000 umiera przed ukończeniem 5 lat.

Z raportu wynika że główne przyczyny śmierci dzieci to: zapalenie płuc, malaria, biegunka, AIDS, ale niestety także i odra, na którą przecież już dziś są szczepienia ochronne.

---

⁷ Zob.: *Koszulki Julii* Kurier Szczeciński, 19.09.2008 r.

Należy podkreślić jednocześnie, że przyczyną ponad 1/3 zgonów dzieci jest wciąż niedożywienie.

Dyrektor UNICEF podkreśla, że mimo znacznego postępu w tej dziedzinie jest jeszcze bardzo wiele do zrobienia. Przede wszystkim należy kontynuować interwencję w zakresie promowania karmienia piersią, szczepień ochronnych, uzupełnienia niedoborów witaminy A, rozpowszechniania moskitier zapobiegających malarii oraz profilaktyki zakażeń HIV.⁸

W Ugandzie coraz mniej zakażonych

Edward Green, wykładowca Uniwersytetu Harvarda, doradca prezydenta USA, członek prezydenckiej rady ds. HIV/AIDS, jest zdania, że propagowanie wierności i wstrzeźliwości seksualnej w znacznie większym stopniu niż rozdawanie prezerwatyw doprowadziło do spadku zakażeń HIV, szczególnie w Afryce. Jako przykład podaje Ugandę, w której w połowie lat 80-tych liczba chorych na AIDS przekraczała 20% populacji, dziś wynosi jedynie 6%. Według doradcy, ten sukces kraj zawdzięcza władzom lokalnym, a także zaangażowaniu prezydenta Ugandy. W kampanii przeciwko AIDS rząd odwołał się do tradycyjnych wartości, które okazały się metodami skutecznymi.⁹

INNE

Polska pomaga biednym krajom

Ministerstwo Spraw Zagranicznych ogłosiło, że w 2007 r. Polska wydała ponad miliard złotych na pomoc rozwojową dla biednych krajów, z czego 90 milionów złotych MSZ przeznaczył na sfinansowanie ponad 350 projektów rozwojowych na całym świecie.

Ta część pomocy jest najbardziej widoczna. Za te pieniądze bowiem Polska wspiera prywatyzację ukraińskiej prasy regionalnej (szkolenia, staże dla dziennikarzy, sprzęt komputerowy), pomaga w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej na Ukrainie, Polska Akcja Humanitarna odbudowała szkołę rolniczą w Afganistanie i wierciła studnie w Sudanie, księża werbiści w Angoli leczyli chorych na AIDS i gruźlicę.¹⁰

---

⁸ Na podstawie *Na świecie umiera coraz mniej dzieci*. Gazeta Olsztyńska z dnia 20.09.2008

⁹ Zob.: Jarosław Jędrzyk. *Wierność zamiast prezerwatywy*. Echo z dnia 10.09.2008r.

¹⁰ Na podstawie: Adam Leszczyński. *Polska pomaga Chinom*. Gazeta Wyborcza z dnia 17.09.2008r.

Czy zachodni trend dotrze do Polski?

Na Zachodzie pojawił się nowy trend: coraz więcej par przed podjęciem decyzji o współżyciu robi testy na choroby przenoszone drogą płciową. Już od dawna standardem jest, że ludzie, którzy planują założyć rodzinę robią testy na obecność wirusa HIV. Obecnie obyczaj ten poszedł jeszcze dalej: pary (nie tylko te planujące rodzinę) badają się nie tylko na obecność HIV, ale także innych chorób przenoszonych drogą płciową, takich jak kiła, rzeżączka, chlamydia, rzeżystkowica i grzybica. Jak twierdzi dr n. med. Lech Modard z kliniki położniczej w Warszawie, w Polsce do takich badań nie przywiązuje się jeszcze zbytnej wagi.

Na Zachodzie certyfikaty zdrowia seksualnego staną się wkrótce powszechne. Sondaż zrobiony przez brytyjski magazyn „Tatler” pokazuje, że aż 86% singli mieszkających w Londynie w ciągu ostatnich 6 miesięcy przebadano się chociaż raz pod kątem chorób przenoszonych drogą płciową. Wynika z tego, że Anglicy przed podjęciem decyzji o rozpoczęciu życia intymnego są bardzo ostrożni i wymagają od siebie nawzajem okazywania karty zdrowia. Londyńczycy więc zaczynają dorównywać Amerykanom, którzy już od dawna bez skrępowania rozmawiają o robieniu badań na choroby przenoszone drogą płciową. Jest to dla nich czymś normalnym i zwyczajnym. Jedną z pierwszych klinik, które przyczyniły się do tej rewolucji, otworzyli w Londynie dwaj lekarze. Urządzona została na biało i w minimalistycznym stylu, przypomina ekskluzywne miejskie SPA. Można tam wykonać testy na miejscu w obecności lekarza lub zamówić przez stronę internetową zestaw do samodzielnego pobrania materiału do badania i odesłać go pocztą do kliniki. Wyniki przychodzą w ciągu 48 godzin. Pacjent nie musi rozmawiać z lekarzem, wszystko odbywa się dyskretnie.

W Polsce nie ma firmy, która świadczyłaby takie usługi przez Internet. Według konsultanta z całodobowego telefonu zaufania Krajowego Centrum ds. AIDS, są to złe praktyki, głównie ze względów psychologicznych. Nie wiadomo bowiem, jak zareaguje osoba, która dostaje odpowiedź, że jest chora. W tej sytuacji pozostanie ona z problemem sama, bez pomocy psychologa. Jest to więc dość ryzykowne dla samego pacjenta. Poza tym – dodaje konsultant – sami nie jesteśmy w stanie fachowo pobrać materiału do badań, gdyż musi to wykonać specjalista w określonym miejscu i czasie po to, by postawić właściwą diagnozę.

Polscy ginekolodzy coraz częściej przyjmują w gabinetach pacjentki, które chcą się przebadać pod kątem infekcji przenoszonych drogą płciową. Wszystkie te badania można zrobić bez problemu prywatnie, jednak należy się liczyć z wydatkiem ok. 1500 zł.

Ginekolodzy twierdzą, że zrobienie tych badań nieodpłatnie równoznaczne jest z „drogą przez mękę”. Ich zdaniem, przyczyną jest oszczędzanie przez Narodowy Fundusz Zdrowia na tego typu badaniach. Jednak w większych miastach sytuacja ta nie wygląda tragicznie. Dowodem na to jest choćby Klinika Chorób Wenerycznych w Warszawie, gdzie w przychodni wenerologicznej można przyjść na konsultację lekarską i zrobić badania bez skierowania. Tłum pacjentów w tej przychodni jest najlepszym dowodem na to, że również do nas dociera moda na seksualne zdrowie. Sytuacja nie wygląda jednak aż tak optymistycznie, jeśli spojrzymy na mniejsze miejscowości. Tam dalej temat zdrowia seksualnego jest tematem tabu i trudno sobie wyobrazić, żeby kobieta z małej miejscowości poszła do lekarza rodzinnego i poprosiła o skierowanie na badania na choroby weneryczne. Niestety okazuje się, że wstyd wygrywa ze zdrowym rozsądkiem i troską o własne zdrowie.

Dobrze by było, żeby zachodnia moda na seksualne zdrowie dotarła i została zaakceptowana w Polsce. Od tego bowiem zależy, czy w przyszłości liczba osób zakażonych infekcjami przenoszonymi drogą płciową będzie miała coraz mniejszy wskaźnik. Zrobienie badań przed rozpoczęciem współżycia powinno stać się normą, ponieważ świadczy to o dojrzałości społecznej, która wyraża się w trosce o zdrowie własne i osób nam bliskich.¹¹

Spis publikacji z zakresu HIV/AIDS, które ukazały się na łamach prasy we wrześniu 2008 roku.

1. Baker Peter. *George W. Bush; samotność na ostatniej prostej*. Dziennik z dnia 06.09.2008 r.
2. Biskupski Jakub. *Szczęśliwe Love Story*. Gala z dnia 08.09.2008 r.
3. Błach Mirosław. *Dziewica budzi szacunek*. Echo Dnia z dnia 05.09.2008 r.
4. Bonenberg Krystyna. *Jedenaście lat temu – powtórka dziś*. AURA z dnia 01.09.2008 r.
5. *Czar czterech kół*. Tele Tydzień z dnia 22.09.2008 r.
6. Etemadi Hanna Zofia. *Zamiast urlopu koenzym Q10*. Magazyn Pielęgniarki i Położnej z dnia 01.09.2008 r.
7. Godlewska Agata. *Support Africa*. Machina z dnia 01.09.2008 r.
8. Gontar Agnieszka. *Święto z dyskoteką wolną od używek*. Głos Koszaliński z dnia 11.09.2008 r.
9. Gruszka Sonia. *Kolory mogą być seksowne*. Express Bydgoski z dnia 06.09.2008 r.
10. *Gwiazdy pomagają*. To i Owo z dnia 16.09.2008 r.
11. *High Life*. Angora z dnia 28.09.2008 r.

---

¹¹ Na podstawie: Alicja Szewczyk. *Seksualna rewolucja*. Glamour z dnia 1.09.2008r.

12. *Irlandzki zaangażowanie*. Rzeczpospolita – Warszawa z dnia 06.09.2008 r.
13. Jakubiak Luiza. *Biznes do zrobienia za wielkim murem*. Rynek Zdrowia z dnia 01.09.2008 r.
14. Jędrzyk Jarosław. *Wierność zamiast prezerwatywy*. Echo z dnia 10.09.2008 r.
15. Kawińska Zofia. *Wróć bez AIDS*. Medycyna dla Ciebie z dnia 01.09.2008 r.
16. Kozak Agnieszka. *Damien hirst. Co ty jeszcze wymyślisz?* Machina z dnia 01.09.2008 r.
17. Krajewski Łukasz. *Plaga groźnych dla życia przeróbek*. Polska z dnia 01.09.2008 r.
18. Leszczyński Adam. *Polska pomaga Chinom*. Gazeta Wyborcza z dnia 17.09.2008 r.
19. *Ludzie*. Wprost z dnia 28.09.2008 r.
20. *Łańcuch czystych serc*. Echo z dnia 03.09.2008 r.
21. Makowski Jarosław. *Przebrana batalia Busha*. Rzeczpospolita z dnia 11.09.2008 r.
22. Mitosek Barbara. *Służby mogą inwigilować każdego Francuza*. Gazeta Wyborcza z dnia 06.09.2008 r.
23. Nowak Agnieszka. *Podstępny chłoniak*. Polska – Dziennik Zachodni z dnia 13.09.2008 r.
24. *Nowe podejście do walki z HIV*. Gazeta Farmaceutyczna z dnia 01.09.2008 r.
25. Osip-Pokrywka Magda. *Między niebem a piekłem*. VIVA z dnia 23.09.2008 r.
26. *Piosenkarka, pianistka, poetka, aktorka*. Życie Warszawy z dnia 05.09.2008 r.
27. Sierakowska Judyta. *HIV poproszę*. Przekrój z dnia 04.09.2008 r.
28. Skieterska Agnieszka. *Czeska lewica boi się czarnych gastarbeiterów*. Gazeta Wyborcza z dnia 23.09.2008 r.
29. Smoliński Ryszard. *Jak dbać o plemniki?* Polska z dnia 29.09.2008 r.
30. Stelmach Aleksandra. *Czego nie widać*. Twój Styl z dnia 01.09.2008 r.
31. Szewczyk Alicja. *Seksualna rewolucja*. Glamour z dnia 01.09.2008 r.
32. Traczewski Paweł. *Podróżuj i pracuj bez HIV*. Służba Zdrowia z dnia 15.09.2008 r.
33. Waclawek Dominika. *Pod pałacem i w fabryce*. Rzeczpospolita – warszawa z dnia 06.09.2008 r.
34. Welc Tomasz. *Gala z Foremanem będzie później?* Gazeta Wyborcza z dnia 25.09.2008 r.
35. Wolnik Katarzyna. *Był tenorem wszech czasów*. Polska – Dziennik Zachodni z dnia 08.09.2008 r.
36. *Wróć bez HIV*. Nad Sołą i Koszarawą z dnia 01.09.2008 r.
37. *Wspólny T-shirt dla Afryki*. Tele Świat z dnia 08.09.2008 r.
38. Zboińska A. *Łódź proponuje testy na HIV i na zawał*. Polska – Dziennik Łódzki z dnia 27.09.2008 r.
39. *Żebrowski wybacza kaprysy*. Angora z dnia 28.09.2008 r.